

Teabepäeva nimetus: Keila Aiandus- ja Mesindusseltsi teabepäev

Koht ja aeg: Ohtu tee 5, Keila, 17.03.2019.a.

Lektor: Aleksander Kilk, lektorileping nr PR-15-A.3-54

Kokkuvõtte teemal: Nõrkade perede järele aitamine ja uute perede moodustamine.

Mesilasperede talvitumise edukusele ja perede tugevusele või nõrkusele saab tavaliselt esmase hinnangu anda kevadise puhastuslennu ajal või pärast seda. Mesilaste massiline puhastuslendlus toimub enamasti päikesepaistelise ja tuulevaikse ilmaga, kui õhutemperatuur on tõusnud 8-10°C tasemele. Üksikud mesilased võivad lennata tarust välja ka õhutemperatuuri 6-7°C juures, kuid paljud neist jahtuvad lennul ülemääraselt maha ega suuda enam tarru tagasi lennata. Puhastuslendluse käigus lendavad mesilased tavaliselt mesilastarude lähiümbruses ja mitte kaugemale kui 150-200 m tarudest. Pärast pärasoole tühjendamist ja mõneminutilist lendu pöörduvad mesilased tagasi tarru. Kogu mesilaspere puhastuslendlus kestab tavaliselt kuni 20-30 minutit. Enamasti toimub mesila kõigi või enamiku mesilasperede puhastuslendlus samaaegselt või väikese ajanihkega.

On hea, kui mesinik on mesilasperede puhastuslendluse ajal mesilas ja saab seda jälgida. Erinevate mesilasperede mesilaste lendluse aktiivsuse ja intensiivsuse järgi saab mesinik teha esialgseid hinnanguid perede talvitumise ja seisundi kohta. Tugevamad ja hästi talvitunud ning hea tervise juures mesilasperede mesilased lendavad tavaliselt intensiivselt, kõrgemale ja kaugemale, kuid lend rauged tavaliselt 20-25 minuti jooksul. Nõrkade ja seedehäiretega või muul põhjusel halvasti talvitunud perede lendlus on ebauhtlane ja nõrk ning mesilased ei lenda oma pärasoolte tühjendamiseks tarust kuigi kaugemale. Osa mesilase maandub taruseinale või katusele, mõned roojavad lennualaale või taru esiseinale. Sellise pere korral on põhjust kahtlustada kas nakkuslikku kõhulahtisust (nosematoosi) või ebakvaliteetse talvesööda järelmõjusid. Mesinik peaks neid märke tähele panema ja neid peresid järele aitama, et neist korralikud korjepereid kujuneksid.

Kiirläbivaatuse või mesilasperede kevadrevisjoni käigus hinnatakse mesilasperede tugevust selle järgi, mitu kärjetänavat on mesilaste poolt hõivatud. Kraini mesilasrassi korral on piisav, kui mesilased katavad aprilli keskel keskmiselt 6-7 kärjetänavat, itaalia mesilased vastavalt aga 7-8 kärjetänavat. Haudme hulka hinnatakse haudme all olevate kärgede arvu või haudme ligikaudse kogupindala alusel. Haudme puudumisel märtsis on võimalik, et mõni mesilasema ei ole veel munemisega alustanud. Aprillis haudme puudumise korral on ema kas hukkunud või kaotanud munemisevõime. Haudme pikaajalisel puudumisel hakkavad munema vääremad, peres tekib küürakhaue ja see pere on määratud hukule.

Kevadise läbivaatuse tegevused lamavtarus. Tarukatus tõsta hingedel üles või taru kõrvale maha. Märgista talvepesas olnud kärgede pealmised liistud näiteks markeri, kriidiga või kleepsuga. Puhasta konkspetitli abil taru taskuosa põrand ja seinad ning leegita üle. Eemalda taru pesaruumi talvekatted ja tõsta need tuulduma. Nihuta otsalaud ja pesaruumi kärjed mesilastega taru taskuossa. Puhasta tarupõrand langetisest, kraabi põrand ja seinad konkspetitliga üle. Põleta gaasileegiga üle tarupõrand ja –seinad ning lennuava. Tõsta pesakärjed koos mesilastega tagasi pealendla kohale. Kontrolli ja hinda sealjuures hauet, söödavaru ja mesilaste hulka. Väiksema pere korral kitsenda pesa, vajadusel tõsta kärgi vahelaua taha. Anna vajadusel mesilasperele lisasööta ja korrasta pesaruumi kärjed. Kata mesilaspere soojalt, paigalda tarukatus ja kitsenda lennuava 7-10 cm. Tee märkmeid mesilaspere läbivaatuse tulemuste kohta!

Kevadise läbivaatuse tegevused korpustaru korral. Tarukatus tõsta naabertaru katusele või taru kõrvale maha. Eemalda taru pesakorpuse pealt soojustus ja vahelagi ning pane tuulduma. Märgista talvepesas olnud kärgede pealmised liistud markeriga, kriidiga, kleepsuga. Hinda mesilaste hulka ja korpuse kärgede kaetust mesilastega. Tõsta äärmine kärge välja ja hinda söödavarusid äärmistes kärgedes. Nihuta keskmise kärje naaberkärjed sellest kärjest veidi eemale. Tõsta keskmised kärjed üles

ja hinda seal hauet, samuti söödavaru. Nihuta kärjed oma kohale ja kata tarukorpus pealt. 2-korpuselisel tarul märgista, vaata läbi ja hinda ka alumise korpuse kärjed. Väiksema pere korral kitsenda pesa või eralda korpused ajalehega. Vaheta tarupõhi, kata põhjavõrk ja kitsenda lennuava 7-10 cm laiuseks. Anna mesilasperele vajadusel lisa sööta, kata soojalt ja paigalda katus. Tee märkmeid mesilasperel läbivaatuse tulemuste kohta ja kirjuta mesila päevikusse.

Mida teha, kui mesilasperede kiirläbivaatusel või revisjoni käigus on ilmnenud probleeme? Kui mesilaspere on nõrk ja see katab 3-4 kärjetänavat, aga sellel on munev ema ja normaalne haue, siis tuleb pesaruumi vastavalt koondada, anda perele vajadusel lisa sööta ja soojustada pesaruum. Kui aga nõrk pere katab vaid 2-3 kärjetänavat, kuid sellel on siiski munev ema ja haue sees, siis võiks selle juurde ühendada mõne emata pere mesilased, et peret tugevdada. Korpustaru korral võib nõrga mesilasperel korral, millel on siiski haue ja väärtuslik ema, koondada kärgede arvu ja tõsta korpus koos võrkpõhjaga tugeva mesilasperel vahelae peale. Kui aga nõrgal mesilasperel pole hauet ega ka ema, aga pere mesilased paistavad terved olevat, siis võiks selle pere mesilased ühendada tugeva emaga pere juurde.

Mesilasperel söödapuudust saab vajaduse korral leevendada lisa sööda andmisega. Sellel ajal, kui mesilased ei saa veel jaheda ilma ja madalate temperatuuride tõttu välislendudel käia, antakse lisa söödana tavaliselt pudersööta ehk kandit. Mõnel juhul on pudersöödale lisatud ka valgukomponente, et kompenseerida suirapuudust. Kui mesilased saavad juba lendamas käia, siis võib lisa söödaks anda pesaruumi pealt suhkrulahust, milles on võrdsetes osades suhkrut ja vett. Kui mesilastel võib kahtlustada seede häireid, võib suhkrulahusele lisada pisut koirohu ekstrakti, tammekoore ekstrakti või teisi seedimist korrastavaid lisandeid. Kuna mesilasperel vajavad kevadel igapäevaselt vett, mida aga halva ilmaga tuues võib osa lennumesilasi hukkuda, kasutatakse mõnikord ka mesilaste tarusisest jootmist erinevate tehniliste lahenduste abil.

Mesilasperel kevadise kasvuperioodi jälgimine ja toetamine – mida selleks teha? Tugevaks areneva mesilasperel eeldus nr. 1 - mesilasperel on hästi munev (noor) ema. Emaprobleemide korral saab uue kvaliteetse ema anda juunikuus, sel ajal on juba saada Eestis kasvatatud mesilasemasid. Ema võib kasvatada ka oma mesila parimate perel baasil. Perel võib anda paarunud ema, paarumata ema või küpse emakupu. Kui ema ei ole perel, tuleb emata perel ühendada mõne teise perel.

Eeldus 2 - mesilasperel on piisavalt sööta ja õietolmu (suira). Talve lõpus ja varakevadel saab mesilasperel toetuseks anda pudersööta. Kevadel võib nõrgemale perel toetuseks anda mee-suirakärge. Perel arengut saab kiirendada ka suhkrulahuse andmisega (1:1 või 3:2). Varakevadel kasutatakse mõnikord perel arengu kiirendamiseks elektrisoojendust? Kui suur on tugev perel? Peameekorje alguseks on tugevas kraini perel kuni 60 000 – 65 000 mesilast. Tugevas itaalia või buckfast-mesilasperel perel on 70 000 – 75 000 mesilast. Tugevas mesilasperel läheb peakorjel nektarit koguma 60-70%+ mesilasi. Keskmise tugevusega mesilasperel käib korjel 50%+ mesilasi. Samas nõrgas mesilasperel käib korjel ainult 30-40% mesilasi.

Mesilasperel arengu jälgimine ja perel laiendamine korpustarudes juunikuus.

Juuni esimesel ja teisel dekaadil kontrollida iga 7 päeva järel 2. tarukorpuse kärjeraamide alumiste liistude juures võimalikke sülemikuppe. Tuleb hinnata mesilasemal kvaliteeti ja vastavalt sellele alustada mesilasemal vahetamist mesilasperel soovitatavalt paarunud emadega, mis tagab perel tugevuse peameekorje alguseks. Sülemikuppude esinemisel vaadata kogu haudmeruum läbi, et hinnata mesilasperel sülemlemise kavatsuse tõsidust. Vajadusel tuleb kasutada sülemlemisvastaseid võtteid, millest mõned võimaldavad ka suurendada mesilasperel arvu mesilas: lendperel tegemine, mesilasperel poolitamine, mesilasemal eraldamine (isoleerimine) või asendamine, iduperel tegemine. Mesilasperel tuleb anda ülesehitamiseks haudmetsooni rohkesti kärjepõhja, samas eemaldades pesaruumist talvitunud haudmekärge emaleraldusvõre peale meekorpusesse.

Peakorje saabumiseks valmistumisel lisada korpustarudes mesilasperedele emaeraldusvõre peale meekorjeks lisakorpusi. Lamavtarudes antakse samuti pesaruumi peale täis- või pooleraamilisi meemagazine. Eelkõige korpustarude korral tuleks kontrollida tarualuste stabiilsust ja usalduväärset kandetugevust, et vältida kõrgekaskavava korpustaru ümerkukkumise ohtu. Tarupõhja lennuava tuleb laiendada tugevatele peredele täies ulatuses ja ka tagasihoidlikuma arenguga mesilasperedele piisavalt laialt.

Uute mesilasperede moodustamiseks saab mesinik kasutada mitmeid erinevaid võtteid, millest mitmed aitavad samal ajal ka vältida mesilasperede sülemlemist:

- Mesilasperede poolitamine;
- Lendperede moodustamine;
- Koond-kunstperede moodustamine;
- Võrsikperede (iduperede) moodustamine;
- Mesilasperede paljundamine kunstsülemitega.